

Un concert/espectacle de
Bambalina
Teatre Practicable

«La boîte à joujoux, ballet pour enfants»

Claude Debussy
André Hellé

Direcció escènica
Jaume Policarpo

Piano
José Jaime Hidalgo

Intèrprets

Pau Gregori, Àgueda Llorca, Jorge Valle, Gonzalo Manglano

La caixa de joguets es va estrenar a l'espai l'Almudí de la ciutat de València el 28 de desembre de 2022 dins de la programació nadalenca «Menut Palau» del Palau de la Música de València

INTRODUCCIÓ

El ballet pantomima per a xiquets i xiquetes *La boîte à joujoux* (*La caixa de joguets*) de Debussy va ser la darrera obra important que el músic va compondre per al teatre, acabada l'octubre del 1913. A l'origen era una història il·lustrada per l'artista André Hellé, especialista en llibres infantils. Hellé va transformar la història en un senzill guió per a un ballet, per al qual Debussy va acceptar compondre la música. Chouchou, la filla del compositor, tenia en aquell moment set anys, i va ser ella en part, juntament amb totes les nines i altres joguets, la que el va inspirar a l'hora de compondre la música per a piano. La partitura publicada de la peça conté il·lustracions plenes de color i encant i inclou comentaris sobre l'acció on s'aprecia el caràcter delicat i sensible que el compositor va imaginar per a la seua obra.

Expressat amb les pròpies paraules de Debussy, l'argument —una senzilla història d'amor triangular— tracta del següent:

«Un soldadet de fusta s'enamora d'una nina; ell intenta guanyar el seu amor, però ella prefereix l'insolent *Putxinel·li*. El soldadet es posa molt trist i aquesta situació s'agreuja en començar a passar coses terribles: una batalla entre soldats de fusta i *Putxinel·li*. Finalment, el soldat cau ferit i és abandonat al camp de batalla, la nina l'auxilia, el cuida i s'enamora d'ell, i aquest acaba demanant-li matrimoni. Compren una petita granja junts, una parella d'oques i una altra de corders. Viuen feliços i vint anys més tard els veiem envoltats d'una nombrosa prole, mentre *Putxinel·li* s'ha convertit en guàrdia rural. L'obra acaba amb els fills del soldat i la nina ballant una polka.»

INTRODUCCIÓ

Debussy va anomenar l'obra 'pantomima', donant així a entendre que era un tipus d'entreteniment variat sense diàleg parlat, la base expressiva del qual és el gest i el moviment. A més, va manifestar algunes idees quant a com s'havia de presentar:

«És molt senzill, fins i tot infantil!... Els personatges han de mantenir els seus moviments elementals i sintètics, i el seu aspecte burlesc de retallades de cartó, sense els quals l'obra no tindria cap sentit.»

A més, va comentar que «només els titelles poden representar el significat de l'obra i l'expressió de la música».

La música de *La boîte à joujoux*, que dura 40 minuts, és delicada, enginyosa i subtil, i està plena de referències a cançons populars, temes clàssics famosos, i al·lusions a altres composicions del mateix Debussy. Encara que continga paròdies notables com *El cor del soldat* de Gounod i la *Marxa Nupcial* de Mendelssohn, la música no és mai vulgar o pomposa. En un cert moment trobem un exòtic solo arabesc que Debussy explica en una nota a peu de pàgina: «és un antic cant hindú que encara es fa servir actualment per domar elefants». El que confereix una coherència general a la partitura és l'ús recurrent de motius marcadament contrastats per als tres personatges principals: un toc de diana per al soldat, una exquisida melodia de vals per a la nina, i un motiu estrident i angular en intervals de segona major per a *Putxineli*.

La recuperació de l'art dels titelles en les darreres dècades del segle XX ha fet possible alguna proposta escènica més propera a la seua intenció inicial.

Potser el nostre interès en l'obra parteix d'aquesta idea, ja que pensem que per la nostra experiència i el context professional i musical que estem vivint, ens trobem davant una situació privilegiada per rescatar aquesta partitura i poder oferir-la al públic actual amb l'encant i la subtil poesia amb què va ser creada.

PROPOSTA ESCÈNICA + PLANTEJAMENT ARTÍSTIC

D'on ve la seducció?

En el moment precís que sents que un projecte artístic t'ha atrapat penses en quina ha estat l'emoció que ha fet saltar l'espurna.

En aquest cas, per ser qui n'és el creador, el genial Claude Debussy, és com si aquesta pregunta tinguera una resposta òbvia, però la trajectòria històrica de la partitura d'aquest ballet per a titelles sembla anar en contra d'aquesta suposada obvietat: l'obra és una de les menys conegudes del compositor.

El caràcter íntim, gairebé interior, de la composició sembla repel·lir fins i tot l'orquestració. També sembla casar malament amb un ballet convencional interpretat per ballarins de carn i ossos. En definitiva, sembla que qualsevol intent de sobredimensionar l'obra en un sentit o l'altre ha acabat desvirtuant-la, i, en conseqüència, fent-la fracassar d'alguna manera.

Aquesta circumstància potser ens ajude a desvetllar el misteri. L'obra va ser creada en un àmbit particular: l'imaginari on un pare juga amb l'amor cap a la filla. Els matisos d'aquest sentiment són tan tendres i delicats que només es poden aprehendre recreant aquesta fascinació per un ésser que està descobrint el món.

La dansa de les mans

Hem volgut muntar un petit ballet contemporani de ninots on es desenvolupa un codi de moviment propi, molt proper al joc infantil, amb una estètica depurada i un codi interpretatiu i d'expressió coherent i d'acord amb els nous aires híbrids que circulen a l'escena actual, combinant el teatre de titelles i objectes amb la interpretació i el moviment.

El muntatge que imaginem

Hem imaginat un muntatge senzill i delicat per a auditoris no massa grans que garantisca un nivell d'intimitat suficient perquè l'obra no perdi l'essència.

Amb quatre actors/marionetistes que realitzen la narració i desenvolupen la dramàtica de les escenes amb ninots.

El muntatge compta amb una posada en escena senzilla i cuidada a partir de la idea d'una caixa de joguets que funciona com un peculiar teatret de titelles. Hem posat en mans de professionals reconeguts tots els aspectes plàstics, formals i tècnics de la producció.

Tots hem treballat per aconseguir una peça plenament contemporània que connecte amb la sensibilitat de l'espectador de hui: eficàcia i senzillesa de formes, la màxima depuració de conceptes, connexió amb les darreres tendències, coherència formal i neteja tècnica.

El públic

La Caixa de joguets és una obra escrita pensant en una xiqueta de set anys i això és una cosa que curiosament resulta molt evident. En un context de programació familiar, pensem que hi poden assistir xiquets de totes les edats ja que aniran acompanyats. Creiem a més que l'obra té una cosa especial que la fa molt atractiva per als adults i posem aquesta original combinació de la perspectiva de la xiqueta per a qui ha estat composta i la del compositor, és a dir, que tant adults com nens poden sentir-se plenament identificats en la proposta artística.

Format Menut

La factura final de la nostra proposta és simple i eficaç. La seua eficàcia es fonamentarà més en l'originalitat dels elements que entren en joc que no en la magnificència o en l'espectacularitat.

Els elements escènics són pràctics, transportables i bonics. Els titelles, inspirats en els dibuixos de Hellé, estan fabricats per un experimentat vestuarista, Adame, i són el més destacat de la posada en escena. Els ninots oferiran la dimensió plàstica de la proposta. Són titelles de mida mitjana manipulades amb tècnica mixta i els seus manipuladors estan tot el temps a la vista de l'espectador, participant de l'acció dramàtica o del moviment coreogràfic.

Es tracta d'un muntatge àgil que no ofereix grans impediments tècnics i espacials perquè es pugui oferir a qualsevol auditori o sala de concerts.

FITXA ARTÍSTICA

Bambalina Teatre Practicable

La Caixa de Juguets. Ballet per a xiquets

La Boîte à joujoux, ballet pour enfants

Claude Debussy

Direcció escènica: Jaume Policarpo

Piano: José Jaime Hidalgo

Intèrprets: Pau Gregori, Àgueda Llorca, Jorge Valle, Gonzalo Manglano

Titelles i elements: Adame, Jaume Policarpo

Il·luminació: Ximo Rojo

Disseny gràfic: Jaume Marco

Fotografia: Vicente A. Jiménez

Vídeo: Sergio Serrano

Producció companyia: Ruth Atienza

Distribució: Marisol Limiñana

Jaume Policarpo

És membre fundador de la companyia BAMBALINA TEATRE PRACTICABLE, amb qui ha fet quaranta anys de dedicació professional al teatre. Pràcticament tota la seua trajectòria artística està lligada a aquest grup teatral, i ha participat activament en el procés de creació de tots els seus espectacles. És director artístic de la companyia des de 1990. Ha col·laborat amb professionals destacats de les arts escèniques i de l'àmbit de la música clàssica. A més del seu treball com a director d'escena també ha desenvolupat altres facetes: titellaire, actor, dissenyador de vestuari i escenografia, dramaturg, dissenyador de cartells i il·lustrador.

Direccions d'escena destacades per a muntatges musicals:

- *El Retablo de Maese Pedro* de Manuel de Falla
- *La Historia del Soldado* de Stravinsky i Ramuz
- *La Cenerentola* de Rossini
- *Caràcter mediterrani*. (Creació escènica sobre compositors contemporanis valencians)
- *Genoveva de Brabante* d'Eric Satie
- *El Tutor burlat* de Vicente Martín i Soler
- *Cal·líope* (Història de la música occidental per a Les Arts)

Jose Jaime Hidalgo, Piano

Xirivella, València (1984). Comença els estudis musicals als 10 anys a l'Escola Municipal de Xirivella – Cercle instructiu musical, a càrrec del pianista Antón Gil, i amb 13 anys accedeix al Conservatori Professional de Música de València, on rep classes de Salvador García Campos (piano) i Elina Aguado (música de cambra), finalitzant els estudis amb matrícula d'honor en Piano i Música de Cambra.

Llicenciat en piano, va estudiar Grau Superior amb el catedràtic Adolfo Bueso i música de cambra amb la catedràtica Carmen Mayo, i va seguir classes de perfeccionament amb el pianista argentí Nelson delle-Vigne i la pianista italiana Marina Scalafiotti a la Fondation Bell-art de Brussel·les i París. El 2009, rep una beca al centre de perfeccionament «Plácido Domingo» del Palau de les Arts Reina Sofia on imparteix classes de repertori operístic amb Alberto Zedda, Roger Vignoles, Ana Luisa Chova, Enedina Lloris, Alejandro Zabala, entre d'altres, i classes de direcció d'orquestra amb José Miguel Pérez-Sierra.

Després de concloure una gira per Itàlia produïda per la Unió Europea (sota el nom de Projecte Sipari), passa a ser mestre repertorista del Palau de les Arts a diverses produccions operístiques i dramàtiques, on a més tocarà amb l'Orquestra de la Comunitat Valenciana. Posteriorment és repertorista del Ballet de la Generalitat Valenciana durant les temporades 2014, 2015 i 2016, per als Teatres de la Generalitat i el Palau de les Arts Reina Sofia, tasca que compagina amb el projecte Ballet val + (enfocat al tractament de xiquets i xiquetes amb PCI) i amb la seua faceta com a concertista.

El 2015 compon i estrena el seu primer ballet al Teatre Principal de València i posteriorment per diferents teatres nacionals. La seua música estarà present en un homenatge a la música valenciana i als seus compositors al Palau de la Música de València amb un encàrrec de Regards piano duo. A més, és compositor i productor per a mitjans audiovisuals.

El 2018, va crear al costat de la ballarina Nieves Portas *Evocación* i *100 años con Lorca*, ambdós recitals coreogràfics; el 2019, acompanyats del cantant líric Mario Corberán, van estrenar *Cantos de Paz y Guerra*. Com a solista és l'artífex de diversos projectes que aprofundeixen en el repertori pianístic clàssic així com en el repertori per a cinema en blanc i negre, i música moderna; *Onirium*, *Música a 70mm* o *Música que vol ser dansa* entre d'altres.

Pianista convidat al concurs líric Neue Stimmen d'Alemanya, és també requerit en diferents festivals lírics de l'àmbit nacional, com «Les arts volant», festival del Palau de les Arts on interpretarà i dirigirà musicalment l'òpera *Il tutore burlato* de Vicente Martín i Soler al llarg de 52 funcions.

Actualment és músic freelance i mestre repertorista convidat a les produccions del Palau de les Arts i l'Òpera de Tenerife, entre altres teatres d'òpera.

Bambalina Teatre Practicable

Carrer Manyà, 5-bajo

46009, València

T. (+34) 96 391 13 73

info@bambalina.es

DISTRIBUCIÓ

T. (+34) 664 576 071 / marisol@bambalina.es

CAMPANYES ESCOLARS

T. (+34) 647 791 529

bambalinateatrepracticable@gmail.com

bambalina.es